

[3 Hours]

[Total Marks : 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.

1. Answer in 2-3 sentences :

- 1) Latent and manifest function
- 2) Ideal and practical norm.
- 3) Types of polygamy.
- 4) Leadership.
- 5) Social Conformity.
- 6) 2 functions of group.
- 7) Schedule Tribes.
- 8) 2 theories of religion.
- 9) Define Sociology.
- 10) Pluralism.

(20)

2. Write short notes on (Any Four) :

- 1) Power and Authority.
- 2) Theories of Religion.
- 3) Types of Groups.
- 4) Economic Institution.
- 5) Status and Role
- 6) Contribution of Herbert Spencer.

(20)

3. Answer (Any Two) :

- 1) 'India is becoming a destination of mob lynching'.
 - a) Is it true? Discuss.
 - b) Suggest remedial measures.
- 2) It is estimated that by 2025 India will be the most populated country of the world.
 - a) Discuss the causes and consequences of population growth.
 - b) Suggest remedial measures.

(12)

- 3) Gender bias is seen even in the literate society. Discuss :
 - a) The fields of gender inequality in modern society.
 - b) Measures to promote women empowerment.

4. Answer the following in details (**Any Four**) :

(48)

- 1) 'Caste system is a more rigid form of social class' Comment. Discuss any 2 theories of Social Stratification.
- 2) Explain the need for social control? Discuss the integrative and disintegrative means of Social Conflict.
- 3) Elaborate the contributions made by Emile Durkheim, Max Weber and Talcott Parsons to sociology.
- 4) Discuss the problems faced by tribal and rural community. Suggest remedial measures.
- 5) 'Marriage as an institution is losing its hold'. Discuss the changes seen in this institution along with the various forms of marriage.
- 6) Explain the factors of social change with emphasis on technology, law and mass media.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालील प्रश्नांची एक-दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा :

(२०)

- १) अप्रकट प्रकार्य आणि प्रकट प्रकार्य
- २) आदर्श आणि व्यावहारिक मापदंड.
- ३) बहुविवाहाचे प्रकार.
- ४) नेतृत्व.
- ५) सामाजिक मान्यता.
- ६) समूहाची दोन कार्ये.
- ७) अधिसूचित जमाती (ST)
- ८) धर्माचे दोन सिध्दांत.
- ९) समाजशास्त्राची व्याख्या.
- १०) बहुलविधता

२. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

(२०)

- १) सत्ता आणि अधिकार.
- २) धर्मसिध्दांत.
- ३) समूहांचे प्रकार.
- ४) आर्थिक संस्था.
- ५) स्थिती आणि भूमिका
- ६) हर्बर्ट स्पेन्सर यांचे योगदान.

३. खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) :

(१२)

- १) भारतदेश सामूहिक हत्यांचे ठिकाण होत आहे.
अ) हे खरे आहे का? वर्णन करा.
ब) यांवर उपाय सूचवा.
- २) २०२५ सालापर्यंत भारत देश जगात सर्वाधिक लोकसंख्या असलेला देश होईल, असा अंदाज आहे.
अ) लोकसंख्या वाढीची कारणे आणि परिणाम यांचे वर्णन करा.
ब) यांवर उपाययोजना सूचवा.
- ३) सुशिक्षित समाजात सुध्दा लिंगभेद आढळून येतो.
अ) आधुनिक समाजातील लैंगिक विषमतेची स्थाने / क्षेत्रे.
ब) स्त्री सक्षमीकरणाची उपाय योजना सांगा.

४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

(४८)

- १) सामाजिक वर्गांचे रूप म्हणून जाती व्यवस्था अतिशय ताठर स्वरूपाची आहे. सामाजिक स्तरांच्या कोणत्याही दोन सिध्दांतांची चर्चा करा.
- २) सामाजिक नियंत्रणाची आवश्यकता काय? याचे वर्णन करा. एकरूपात्मक व विघटनात्मक सामाजिक संघर्षांच्या घटकांचे वर्णन करा.
- ३) इमाइल डरखीम, मॅक्सवेबर आणि टॅल्कॉट पारसन यांच्या समाजशास्त्रातील योगदानाचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- ४) ग्रामीण आणि आदिवासी जमातीच्या समस्यांचे वर्णन करा व उपाययोजना सूचवा.
- ५) विवाह संस्थेच्या संस्था म्हणून समाजावरील प्रभाव कमी होत चालला आहे. विवाहाचे विविध प्रकार आणि त्यात होत असलेल्या बदलांचे वर्णन करा.
- ६) तंत्रज्ञानाचा प्रभाव, कायदा आणि प्रसार माध्यमे या सामाजिक परिवर्तनाच्या प्रभावी घटकांचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा.